

TIMRÅ KOMMUN
Kommunledningskontoret

Gemensam lokal lägesbild för år 2023 Timrå kommun och lokalpolisområde Medelpad

Sammanställd av brottsförebyggande
samordnare Olivia Lindqvist

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
Metod	3
Sammanfattning	4
2. Bakgrund:.....	5
Timrå kommun.....	5
Befolkning.....	7
Social hållbarhet.....	8
Resultat och trygghet i skolan	8
Antalet inskrivna arbetslösa.....	9
Näringsliv	10
Lokalpolisområde Medelpad	10
3. Samverkansöverenskommelse Polisen och Timrå kommun 2023 - 2026	11
4. Brottlighet Timrå Kommun	12
Anmälda brott 2020 - 2023	13
Analys Timrå kommun 2023	13
Brottsutsatta områden	16
Våld i nära relation.....	18
Aktualiseringar Socialtjänsten	18
Kvinnojour	19
5. Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak och Spel (ANDTS).....	20
Narkotikabrott	20
Avloppsmätningar av narkotika i samverkan med Länsstyrelsen Västernorrland ..	20
CAN:s nationella skolundersökning 2023	22
6. Samverkan i trygghetsfrågor.....	24
Nattvandringar (IOP Timrå IK – Timrå kommun).....	24
Lokala samverkansforum	25
7. Reflektioner kring lägesbilden.....	26
8. Referenser	27

1. Inledning

Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete trädde i kraft den 1 juli 2023. Kommunerna ska enligt lagen (§4) kartlägga brottsligheten inom sitt geografiska område och ta fram en lägesbild. Lägesbilden ska därefter utgöra ett underlag för en åtgärdsplan som behöver vara beslutad 1 juli 2024.

Syftet med lagen är att stärka kommunernas systematiska brottsförebyggande arbete som bygger på kunskap om den lokala problembilden. I aktuell lägesbild är begreppen brottsförebyggande och trygghet återkommande. I Brottsförebyggande rådets (Brå, 2020) samverkansbok beskrivs brottsförebyggande enligt följande; ”Något som syftar till att förhindra att människor begår brott, genom att försöka påverka antingen vissa omständigheter i en situation där brott riskerar att ske, eller vissa personers benägenhet (motivation) att begå brott”. Brå (2000) beskriver även trygghet på följande sätt. 1) Upplevelse av säkerhet och lugn, ofta förknippat med förutsägbarhet och kontroll. 2) Säkerhet – en låg sannolikhet för att bli utsatt för brott eller olyckor. I utredningen *Kommuner mot brott* (SOU 2021:49) konstateras att begreppen brottsförebyggande respektive trygghetsskapande arbete överlappar varandra samtidigt som dom kan användas på olika sätt i olika kontexter.

Den lokala lägesbilden uppdateras minst vartannat år eller vid behov, aktuell lägesbild utgör således grunden för de två kommande årens prioriteringar av brottsförebyggande åtgärder för ett tryggare Timrå.

Metod

Lägesbilden är sammanställd av brottsförebyggande samordnare i Timrå kommun, Olivia Lindqvist, i samverkan med lokalpolisområde Medelpad. Lägesbilden är framtagen under januari – mars 2024 och baseras på kriminalstatistik, avloppsvattenanalyser, statistik och kartor från kommunens verksamheter, undersökningar och samverkansöverenskommelser. Vidare komplement till lägesbilden är underlag från olika samverkansforum för trygghetsfrågor i Timrå kommun.

Vissa sociala faktorer är inkluderade i lägesbilden såsom gymnasiebehörighet och antalet inskrivna arbetslösa. Särskilt våld i nära relation är en brottstyp där mörkertalet bedöms vara stort. Nationella källor har därför inkluderats i lägesbilden för att ge en bättre bild av problemet. Lägesbilden förankrades i Rådet för trygghet och hälsa 2024-05-23.

Sammanfattning

- Timrå Kommun är inne i en mycket expansiv fas med projektering av nya områden för både bostäder och näringsliv. Enligt en trygghetsundersökning bland företagare gjord av Svenskt Näringsliv (2024) var det 12 procent av företagen i Timrå kommun som upplever att brottslighet/otrygghet påverkar dem negativt.
- Under år 2023 anmäldes 1651 brott i Timrå och under tidsperioden 2020 – 2023 var olovlig körning och annonsbedrägerier bland dom vanligaste anmälda brotten.
- Fokusområdena som identifierats i samverkansöverenskommelsen med LPO Medelpad (1 april 2023 – 31 mars 2026) innefattar otrygghet, mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation, arbete mot organiserad brottslighet, alkohol och narkotika bland unga, trafik och polisens prioriteringar.
- Under 2023 fanns flest antal misstänka i åldersgruppen 26 - 35 år medan flest antal målsägande i åldersgruppen 46 - 55 år. Avseende unga personer misstänka för brott i Timrå kommun under 2023 fanns det 34 stycken i åldersgruppen 8 - 14 år, 63 stycken mellan 15 - 17 år samt 164 stycken mellan 18 - 25 år.
- Genomförd analys av avloppsvattenmätningar från 2023 påvisar bland annat att de distinkta ökningarna av främst cannabis och kokain i Timrå (2022) i stort sett tillbaka ner på tidigare nivåer igen. Även en sjunkande trend av tramadol, både i förskrivning och i vattnet, kan utrönas.

2. Bakgrund:

Timrå kommun

Timrå ligger vid kusten mitt i Sverige med såväl landsbygd, industrier och ett växande näringsliv, total areal 788 km². Industri med skog och vattenkraft både är och har historiskt varit viktiga för Timrå, men idag försöker kommunen på olika sätt att hjälpa nya företag att starta sina verksamheter, och tilldelades 2023 Norrlands bästa företagsklimat för fjärde året i rad.

Vid tidpunkten för upprättandet av aktuell lägesbild är flera stora projekt i rörelse, bland annat 1586 nya bostäder, ett nytt bostadsområde (Solhöjden), bioraffinaderi på Östrand och etableringen på Torsboda Syd av green-techbolaget PTL. Etableringen i Torsboda förväntas sysselsätta omkring 1900 personer i produktion och den integrerade forskning- och utvecklingsverksamheten. Vidare kan sägas att Timrå är en pendlingskommun som ligger nära en större stad i Västernorrland.

Ramvik

Gammelgården

Aspås

Sörgården

Ålandsbro

Lagfors

Ultrå

Mellberg

Indal

331

Stavreviken

330

Bergeforsen

Timrå

Söråker

86

Kovland

320

Hovid

Åvikebukten

Stånggrid

Sundsvall

Vi

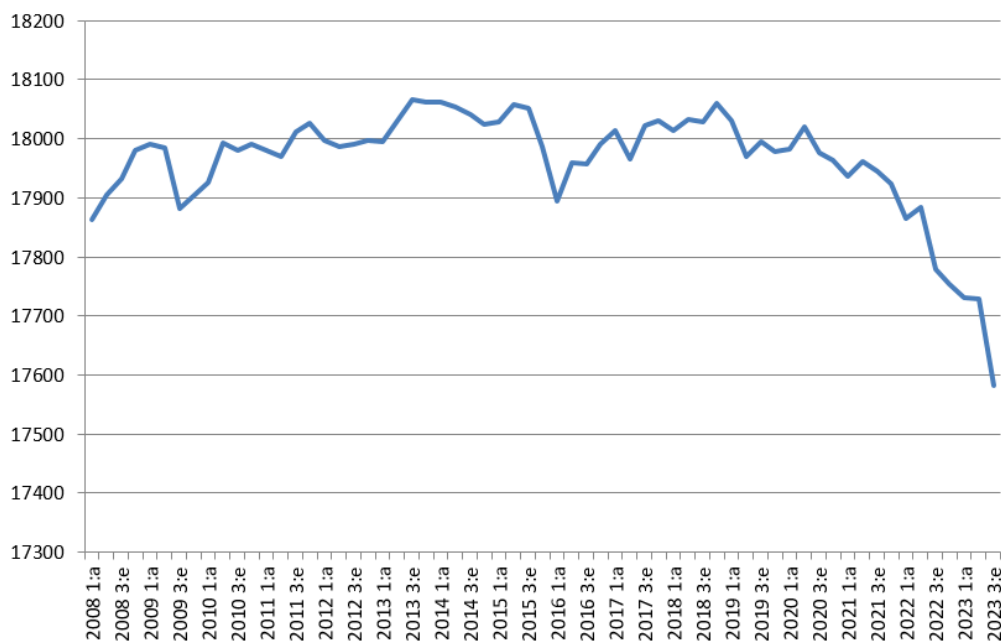
Selånger

Alnön

Befolkning

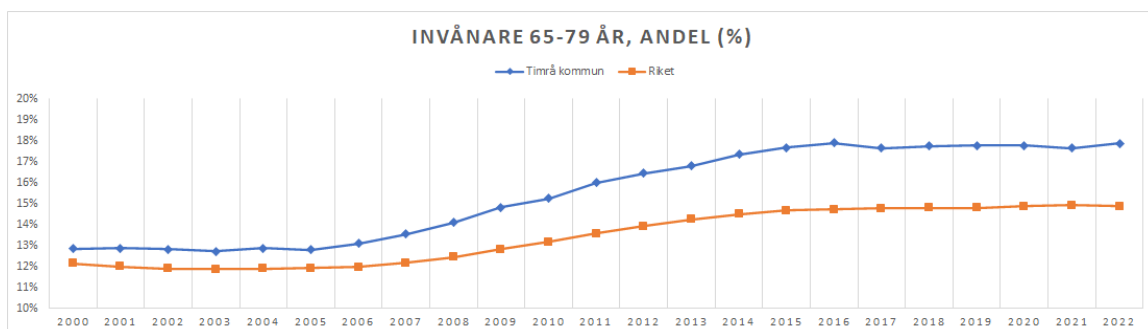
Befolkningen i Timrå kommun har minskat de fem senaste åren. Som störst har kommunen varit under åren 1976 - 1981, samt 1991 - 1995 då befolkningen översteg 18 600 invånare). Vid upprättandet av lägesbilden bor det cirka 17 540 invånare i Timrå.

Befolkningsutveckling i Timrå kommun (kvartalsvis) 2008 - 2023 (3:e kvartalet)

Vidare avseende kommunens befolkning har Timrå, jämfört med riket, en högre andel kommuninnevånare i åldersgruppen 65 – 79 år. Medelåldern i kommunen var 44 år under 2022 (Statistikmyndigheten, SCB).

Invånare 65 - 79 år i procent, Timrå kommun och riket

Social hållbarhet

Resultat och trygghet i skolan

Nedan presenteras andel elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram i kommunens kommunala skolor under åren 2020 – 2023. Statistiken är hämtad från *Kolada* som är en öppen och fri databas för kommuner och regioner och baseras på Skolinspektionens enkät.

Nyckeltal	Område	2020	2021	2022	2023
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%) 	Timrå	88.4	81.7	86.3	80.2

Skolinspektionens enkät innefattar även ett urval om frågor om trygghet i skolan. Bland eleverna i årskurs 5 i Timrå kommun var det 82,4 procent som svarat att de känner sig trygga i skolan 2023. Motsvarande siffra i årskurs 8 var 81,7 procent. Statistiken för totala andelen elever är således rätt likartad för årskurs 5 och 8. Vid uppdelning av svaren för flickor och pojkar noteras emellertid en förflyttning för flickorna i årskurs 8, där 75 procent av flickorna svarar att de känner sig trygga i skolan jämfört med 93 procent av pojkarna.

Nyckeltal	Område	Kön	2020	2021	2022	2023
Elever i åk 5: Känner du dig trygga i skolan? Andel som svarat "Helt och hållet" eller "Till stor del", (%) 	Timrå	Totalt			82.4	82.4
		Kvinnor			82.0	82.0
		Män			85.0	85.0
Elever i åk 8: Känner du dig trygga i skolan? Andel som svarat "Helt och hållet" eller "Till stor del", (%) 	Timrå	Totalt			81.7	81.7
		Kvinnor			75.0	75.0
		Män			93.0	93.0

I januari 2024 presenterades rapporten *Ungas psykiska hälsa och utsatthet för våld och trakasserier. Rapport från en enkätstudie till elever i årskurs nio i Västernorrland* av Mittuniversitetet i samarbete med Region Västernorrland och Länsstyrelsen Västernorrland. Nedan återfinns ett urval av resultaten från studien.

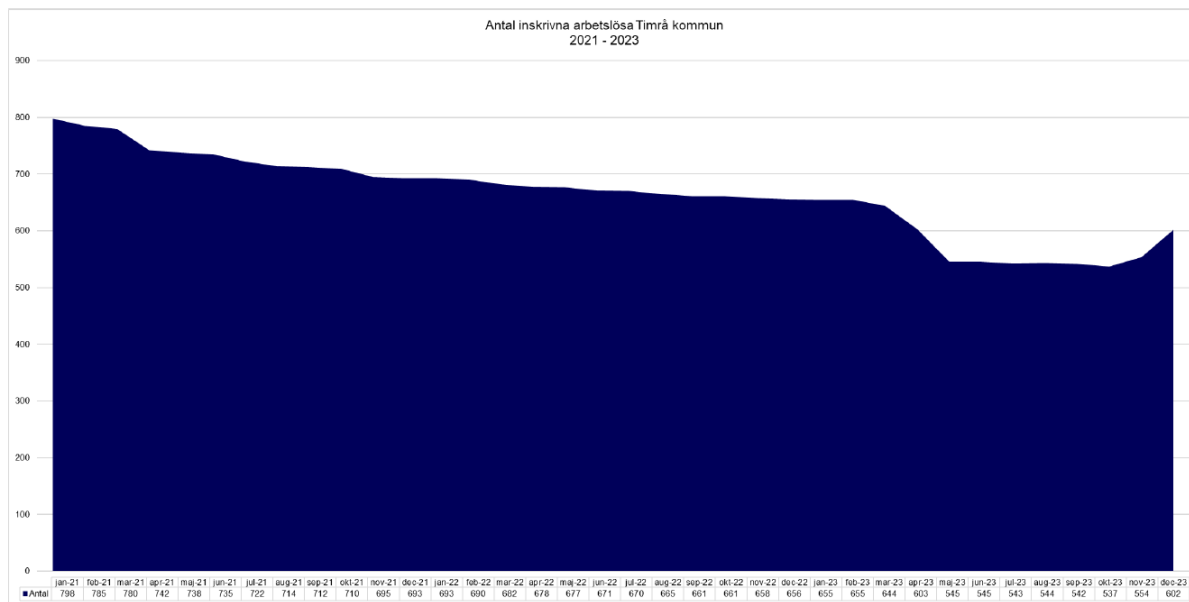
- Det är stora skillnader mellan hur tjejer och killar har svarat, där tjejerna genomgående har mer psykosomatiska besvär, depressiva symtom, skadar sig själva och är oroliga jämfört med killarna.

- Killarna upplever i en högre grad att de är glada, energiska och utvilade när de vaknar, samt innehar i högre utsträckning en positiv inställning till sitt utseende
- Sexuella trakasserier på internet förekom i en långt högre utsträckning mot tjejerna i studien.
- En något högre andel av tjejerna har blivit slagna, sparkade, knuffade, klösta, skurna, dragna i håret eller kraftigt skakade av någon/några jämfört med killarna (23 respektive 18 procent).
- Både tjejer och killar har blivit utsatta för hot, kränkningar, kontroll, sexuellt våld och fysiskt våld av en partner, men tjejerna har blivit det i högre utsträckning än killarna.
- Nästan var femte tjej svarade att de har stannat hemma från skolan utan att vara sjuka en dag i veckan eller oftare det senaste halvåret. De tjejer som stannat hemma ofta har i högre grad varit utsatta för våld och trakasserier jämfört med övriga tjejer. Få killar svarade att de har stannat hemma från skolan utan att vara sjuka.

Antalet inskrivna arbetslösa

Antalet inskrivna arbetslösa (16 - 65 år av registrerad arbetskraft) var i Timrå, under december 2023, 6,8 procent. Antalet inskrivna i riket var under samma tidsperiod 6,7 procent. Nedan återfinns ett diagram för antalet inskrivna arbetslösa i Timrå kommun under åren 2021 - 2023.

Inskrivna arbetslösa Timrå kommun

Näringsliv

Antal företag i Timrå med säte och/eller arbetsställe i Timrå är 1464 stycken vid tidpunkten för upprättandet av lägesbilden, januari 2024. De vanligaste bolagsformerna är aktiebolag, handelsbolag och enskild firma. I kommunen finns även Timrå Invest AB som är ett kommunägt fastighetsutvecklingsbolag som arbetar för att skapa tillväxt i Timrå kommun. Bolaget äger, förvaltar samt utvecklar mark och fastigheter i Timrå kommun.

Enligt en trygghetsundersökning bland företagare gjord av Svenskt Näringsliv, publicerad 2024, uppger vartannat företag i Sverige att de drabbas av brott varje år. De vanligaste brotten är stölder, inbrott och skadegörelse.

I Timrå kommun var det 12 % av företagen som upplever att brottslighet och otrygghet påverkar dem negativt. Sverigesnittet är 20 %. Inbrott och stöld av material och utrustning inklusive dieselstölder på industriområden var exempel som uppgavs bland deltagarna i undersökningen.

Lokalpolisområde Medelpad

Lokalpolisområde (LPO) Medelpad omfattar kommunerna Timrå, Sundsvall och Ånge. Inom lokalpolisområdet finns bland annat ingripandeenhet, områdespolis och utredare. Polisstationer finns i Sundsvall och Ånge. På räddningsstationen i Timrå har polisen en egen lokal som kan nyttjas för olika ändamål, exempelvis samverkan med Timrå gymnasium och den så kallade blåljusutbildningen. Särskild utpekad områdespolis har ansvaret för att samverka med olika aktörer i Timrå, likaså har två kommunpoliser arbetsuppgifter kopplade till Timrå kommun.

Polisen uppger att kontakten med Timrå kommun och samverkanspartner fungerar mycket bra och att en gemensam lägesbild finns som ligger till grund för olika insatser som görs inom kommunen för att förebygga brott.

3. Samverkansöverenskommelse Polisen och Timrå kommun 2023 - 2026

Timrå kommun har tillsammans med LPO Medelpad en samverkansöverenskommelse som sträcker sig mellan 1 april 2023 till 31 mars 2026, i syfte att identifiera och prioritera de områden som aktörerna tillsammans ska utveckla för att öka tryggheten och minska brottsligheten i Timrå kommun. Fokusområdena som lyfts i överenskommelsen har identifierats via medborgardialog där representanter från polis och kommun samlat information från boende i Timrå. Dialogerna har sedan kompletterats med statistik om upplevd trygghet, kriminalstatistik, lägesbildarbete samt den nationella trygghetsundersökningen. Utifrån ovanstående har följande underlag identifierats.

Otrygghet

- Öppet missbruk och ordningsstörning i olika kommundelar

Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation

- Gemensamma insatser för att förebygga våld i nära relation
- Öka medvetenhet kring våld i hemmet

Arbete mot organiserad brottslighet

- Arbeta tillsammans för att motverka etablering av kriminella nätverk
- Aktiva insatser i syfte att förhindra nyrekrytering av unga personer in i kriminella nätverk

Alkohol och narkotika bland unga

- Motverka användandet av narkotika och alkohol bland unga
- Motverka den tydliga normförskjutningen av användandet av narkotika i samhället

Trafik

- Farliga övergångar och vägar
- Hastighetsöverträdelser
- Buskörning med fordon

Polisens prioriteringar

- Ökad närvaro av polisen och fotpatrullerande poliser
- Förebyggande arbete riktat mot ungdomar

4. Brottslighet Timrå Kommun

Det finns utmaningar kring att beskriva brottslighetens omfattning och utveckling på ett heltäckande sätt. Att mäta hur många som är utsatta för våld i Sverige genom att enbart använda den officiella kriminalstatistiken är inte möjligt. Kriminalstatistiken visar endast händelser som är anmälda och registrerade som brott. Genom kriminalstatistiken går det emellertid att följa tendenser i brottsutvecklingen. Som läsare är det dock viktigt att ha hänsyn till att statistiken kan påverkas av olika faktorer såsom anmälningsbenägenheten samt polisens resurser för att upptäcka så kallade upptäcktsbrott, exempelvis trafikbrott och narkotikabrott.

För att få en bild av den generella brottsutvecklingen i kommunen är det totala antalet polisanmälda brott under åren 2020 - 2023 inkluderat i lägesbilden. Statistiken har tagits fram med hjälp av LPO Medelpad ur polisens register *Status*.

Brottsstatistiken är inte presenterade i någon särskild prioriterad ordning.

Brottskategorier som innefattar narkotikabrott återfinns under även under avsnittet ”Alkohol, narkotika, doping, tobak och spel (ANDTS)”.

Anmälda brott 2020 - 2023

Anmälda brott 2020-01-01 - 2023-12-31, brottsdatum					
Brottskategorier	År	2023	2022	2021	2020
Total		1 651	1 386	1 607	1 854
Våldsbrott		237	231	229	235
Trafikbrott		227	153	234	217
Övriga brott mot person		189	182	218	202
Tillgreppsbrott (exkl i butik)		356	267	341	463
Tillgrepp i butik		29	32	34	32
Bedrägeribrott m.m.		291	246	244	328
Övriga BrB-brott		63	48	48	63
Skadegörelsebrott		89	98	114	145
Övriga specialstraffrättslig...		80	57	42	57
Narkotikabrott		90	72	103	112

Under år 2023 anmäldes 265 stycken fler brott i Timrå kommun jämfört med 2022, vilket är en ökning av 19 procent. Brottskategorier som ökat i antalet anmälningar under denna tidsperiod innefattar bland annat narkotikabrott och trafikbrott.

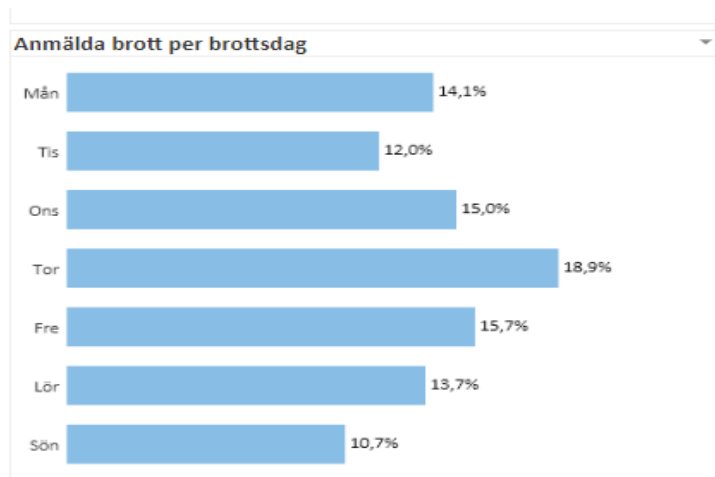
Analys Timrå kommun 2023

Tabellförklaring: Anmälda brott efter brottskod i Timrå kommun 2023, vecka 1 - 52

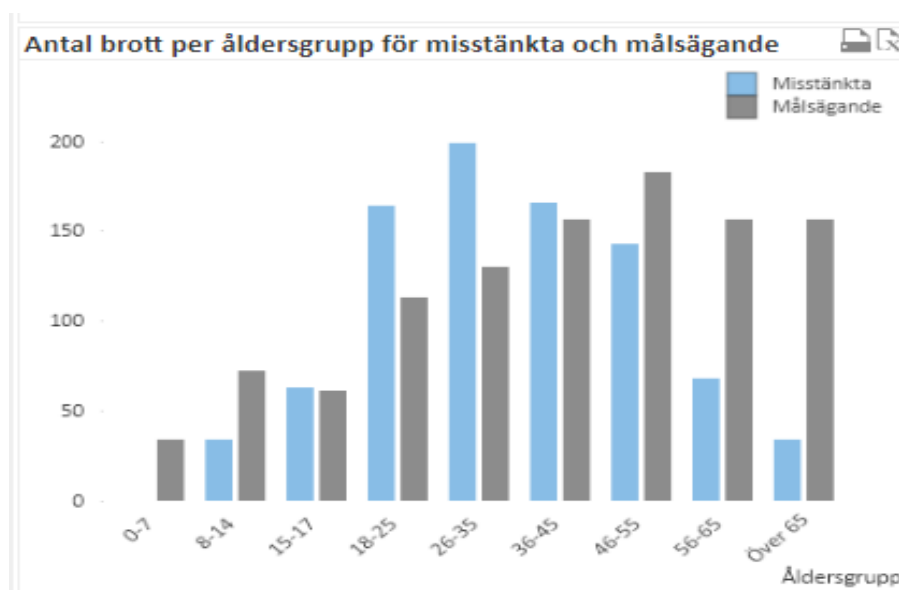
Olovlig körning var det mest frekvent anmälda brottet i Timrå under 2023, vilket enligt Brottsförebyggande rådet (BRÅ) tillsammans med rattfylleribrott är de mest

dominanta trafikbrotten nationellt. Vidare visar det sig att torsdagar var den mest brottsbelastade dagen i Timrå under 2023 medan söndagar var den minst brottsbelastade dagen baserat på antalet inkomna anmälningar.

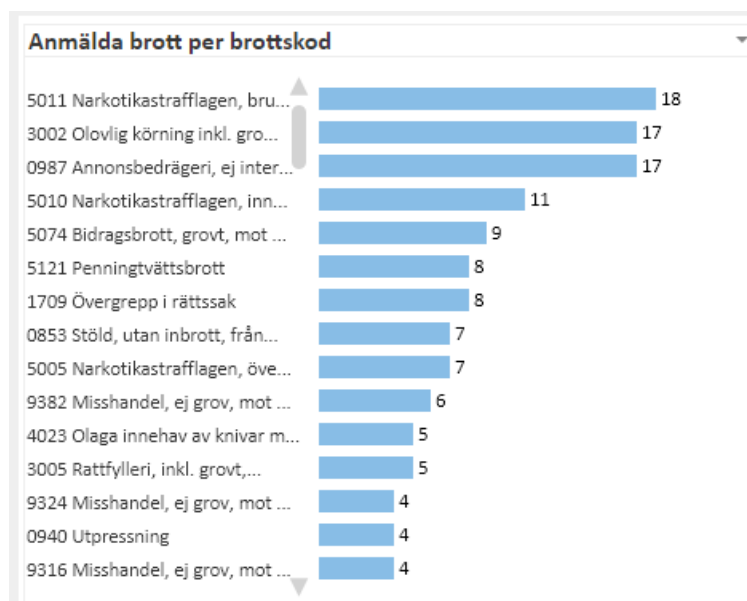
Tabellförklaring: Anmälda brott per veckodag, Timrå kommun 2023, vecka 1 - 52

Från Polisens kriminalstatistik för Timrå kommun 2023 går även att utläsa vilka åldersgrupper som innehar flest antal misstänkta och målsägande, vilket är viktigt såväl för det brottsförebyggande arbetet men även ur ett brottsofferperspektiv. Under 2023 fanns flest antal misstänka i åldersgruppen 26 - 35 år medan flest antal målsägande i åldersgruppen 46 - 55 år.

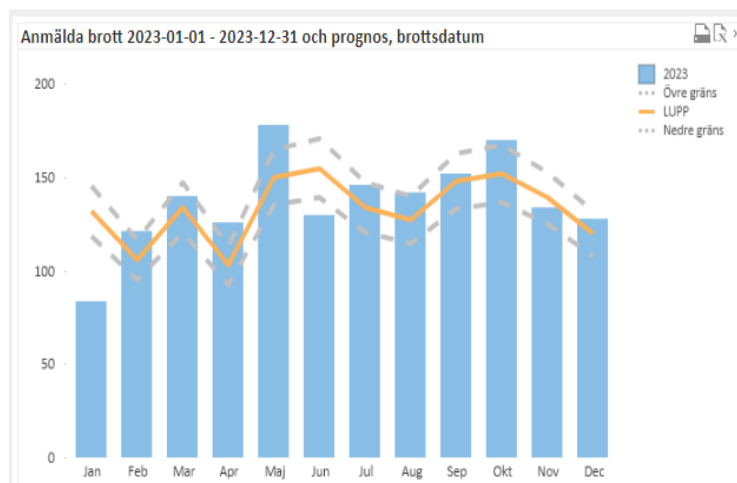
Tabellförklaring, antal brott per åldersgrupp för misstänkta och målsägare i Timrå kommun 2023, vecka 1 - 52

Avseende unga personer misstänka för brott i Timrå kommun under 2023 fanns det alltså 34 stycken i åldersgruppen 8 - 14 år, 63 stycken mellan 15 - 17 år samt 164 stycken mellan 18 - 25 år. Brottsmisstankarna avsåg främst narkotikabrott, olovlig körning och annonsbedrägerier.

Tabellförklaring, anmälda brott per brottskod för misstänka mellan 8 – 25 år i Timrå kommun 2023, vecka 1 – 52

Med hjälp av kriminalstatistik går det att prognosera eventuella trender och på så vis få en uppskattning av hur många anmälda brott som kommer inkomma under året, där statistiken för 2023 låg inom medianen.

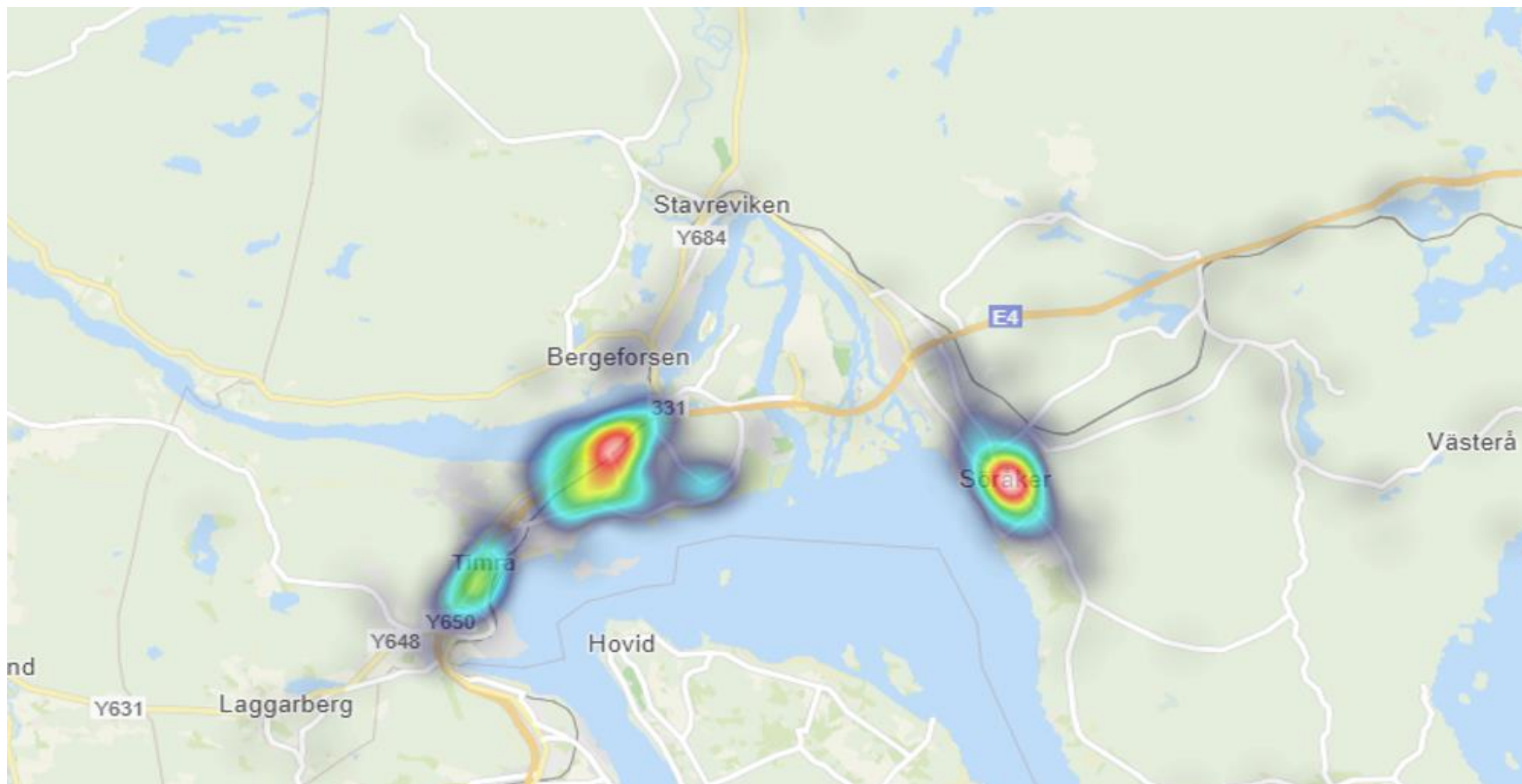

Tabellförklaring, anmälda brott under 2023 samt prognos och brottsdatum. Variabeln LUPP är ett stöd för att prognosera brottsutvecklingen.

Brottsutsatta områden

Nedanstående karta är en så kallad ”heatmap” som redovisar vart flest brottsanmälningar ägt rum i Timrå kommun under åren 2020 - 2023. Genom att använda kartor i det brottsförebyggande arbetet är det enklare att upptäcka områden som kan behöva ytterligare brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder, såsom kameror/trygghetsvandringar. Kartan är framtagen av LPO Medelpad. Genom att använda den här typen av kartor i lägesbilder blir det enklare att följa upp hur kriminaliteten minskar, ökar eller håller sig stabil över tid i vissa geografiska områden.

”Brott inträffar inte slumpmässigt. Ofta finns det mönster både för var och när brott sker. Bäst utbyte av förebyggande insatser får man förstås om åtgärderna sätts in där problemen är störst.” (BRÅ-rapport 2000:14).

Heatmap Timrå kommun alla brott 2020 - 2023

Våld i nära relation

Våld i nära relationer kännetecknas av att den som utsätts har en nära relation till och ofta starka känslomässiga band till förövaren (NCK, 2023). Relationen mellan den utsatta och förövaren medför således ytterligare hinder och svårigheter att anmäla. I den senaste nationella kartläggningen av utsatthet för brott i nära relation (BRÅ, 2014) uppgav 6,8 procent av befolkningen att dom varit utsatta under 2012. I samma kartläggning framkom att endast 3,9 procent av de utsatta hade polisanmält brottet, vilket är en stark indikation på att merparten utsatta inte anmäler.

Timrå	2020	2021	2022	2023
Antal	91	96	85	83

Tabellförklaring: Anmälda brott i nära relationer i Timrå kommun 2020 – 2023, totalt sju stycken brottskoder exklusive sexualbrott

Aktualiseringar Socialtjänsten

Anställda inom kommunala förvaltningar och polis har en skyldighet att anmäla oro till Socialtjänsten enligt socialtjänstlagen, i vanligt tal omnämnt som orosanmälan (BRÅ). Vanligaste orsaken till orosanmälan är i regel oro att barnet/den unge far illa, oro om föräldrars missbruk, oro om den unges missbruk/kriminalitet och oro våld i nära relation

Aktualiseringarna i Timrå har under åren 2019 - 2023 ökat, liksom kriminalstatistik bör försiktighet även tas vid eventuella slutsatser av aktualiseringsstatistik inom Socialtjänsten. Anmälningsbenägenheten kan påverkas såväl av kommuninnevanornas inställning till Socialtjänsten och resurser hos personal som ofta upptäcker misstänkta missförhållanden såsom Polis, skola samt hälso- och sjukvård.

Orosanmälningar inkomna till Socialtjänsten 0-17 år

2019	2020	2021	2022	2023
986	1024	1272	1233	1349

Aktualiseringar 18 år +

Aktualiseringarna avseende vuxna 18 år och uppåt innefattar lagen om vård av missbruk (LVM), våld i nära relation, socialpsykiatri, boende och missbruk.

2021	2022	2023
476	624	641

Av de siffror som presenteras under aktualiseringar för vuxna avser nedanstående statistik specifikt ärenden rörande våld i nära relation, utövare inom parantes.

2021	2022	2023
35 (9)	52 (12)	34 (7)

Kvinnojour

Den kvinnojour som är närmast Timrå geografiskt är föreningen Kvinnogemenskap i Sundsvall som grundades 1981 och är en partipolitiskt obunden förening öppen för alla kvinnor oavsett politisk, etnisk, religiös eller social bakgrund. Kvinnojouren erbjuder samtalsmottagning och skyddat boende till våldsutsatta kvinnor och barn.

Under år 2022 har 274 stödsamtal i form av besök i den öppna verksamheten och 393 stödsamtal via telefon genomförts. Under samma tidsperiod har sammanlagt 42 kvinnor och 44 barn bott på det skyddade boendet. Boendetiden varierade från 1 till 137dygn. Tre kvinnor nekades boende under 2022 på grund av platsbrist.

Verksamhetsberättelsen för 2023 är ännu inte fastställd vid tidpunkten för upprättandet av aktuell lägesbild.

Då Kvinnogemenskap är en geografiskt närliggande kvinnojour till Timrå söker sannolikt våldsutsatta i kommunen stöd hos föreningen, det går emellertid inte att utröna hur många av dessa stödsamtal som kommer från kommuninnevånare i Timrå.

5. Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak och Spel (ANDTS)

Narkotikabrott

Nedan presenteras statistik för narkotikabrott i Timrå kommun. Med narkotikabrott avses brott som regleras i narkotikastrafflagen (1968:64). I likhet med rattfylleribrotten hör narkotikabrotten till de brottskategorier där antalet anmälda brott i huvudsak är ett resultat av polisens spanings- och ingripandeverksamhet. För att kartlägga narkotikabrott är det viktigt att använda flera källor för att försöka få en bild av omfattningen, då oftast en bråkdel av brott som saknar brottsoffer anmäls och hamnar i statistiken (BRÅ). Underlag för aktuellt avsnitt innefattar således såväl kriminalstatistik, avloppsvattenmätningar och skolundersökningar.

Avseende unga lagöverträdare var det under år 2023 i Timrå kommun 11 stycken misstänkta för narkotikabrott i åldersgruppen 12 – 17 år. Vilket under tidsperioden 2021 - 2022 innefattade 3 stycken misstänkta per år.

Narkotikabrott, Timrå kommun 2020 – 2024

Månad	2020	2021	2022	2023	2024	LUPP
	112	103	72	90	3	90
Jan	10	5	4	2	3	5
Feb	8	6	0	7	0	6
Mar	15	15	3	1	0	9
Apr	6	7	4	8	0	8
Maj	7	15	4	18	0	15
Jun	13	22	6	5	0	6
Jul	7	9	8	5	0	8
Aug	6	5	7	14	0	7
Sep	17	3	3	10	0	9
Okt	14	7	3	9	0	7
Nov	7	2	4	7	0	2
Dec	2	7	4	4	0	7

Avloppsmätningar av narkotika i samverkan med Länsstyrelsen Västernorrland

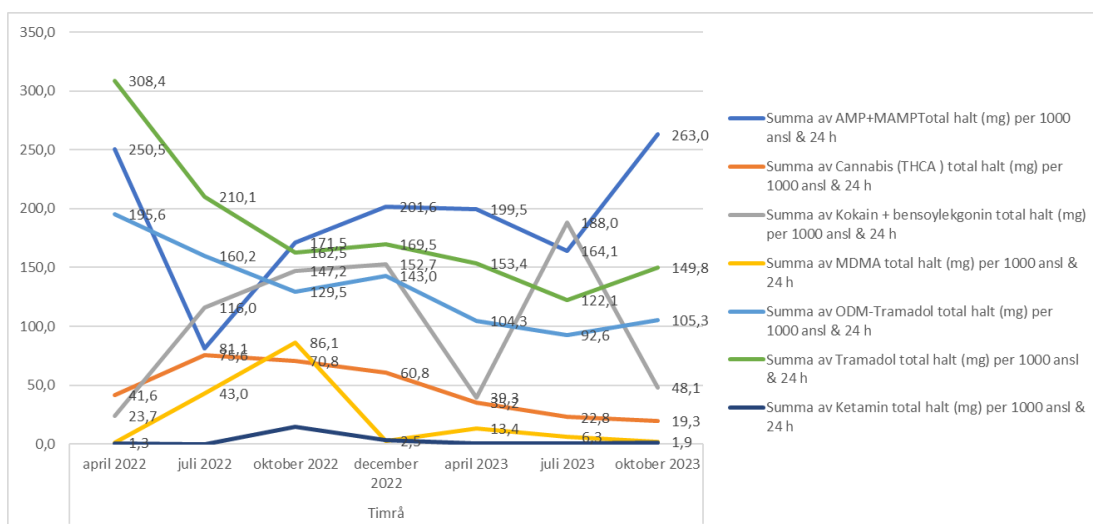
Avloppsanalyser ger ett komplement till enkätundersökningar kring narkotikavanor samt övriga underlag från polis, socialtjänst och hälso- och sjukvården.

Avloppsvattenanalyserna går att jämföra över tid men även med andra kommuner i såväl länet och övriga Sverige. Underlaget kopplas till flera insatsområdet i den

nationella ANDTS-strategin. Mätningarna kan endast visa spår av ett antal doser eller halter som flödar i avloppsvattnet. Länsstyrelsen stöttar kommunerna i arbetet med avloppsvattenanalyser och även att tolka de resultat som redovisas.

Efter analys av avloppsvattenmätningarna från 2023 i Timrå kan följande utrönas.

- Det var distinkta ökningar av främst cannabis och kokain i Timrå under 2022, men enligt de senaste mätningarna är de i stort sett tillbaka ner på tidigare nivåer igen.
- Det har tidigare uppmärksammats högre doser av ketamin och MDMA i Timrå än övriga länet men inte vid de senaste tillfällena.
- I stort sett inget metamfetamin eller heroin (gäller för hela länet)
- Sjunkande trend avseende Tramadol, såväl förskrivning och i vattnet.
- Fortsatt utveckling av analysen behövs för att kunna säga något om förekomsten av kristall
- Timrå en av kommunerna som tidigare haft högst andel av recept som hämtats ut på apotek, men där förskrivningen sjunkit stadigt. Ambition inom hälso- och sjukvården att minska förskrivningen av tramadol till förmån för andra läkemedel med motsvarande smärtstillande effekt.

Tabellförklaring: Halter av amfetamin + metamfetamin, cannabis, kokain + bensoylekgonin, MDMA, Tramadol och ODM-tramadol samt ketamin för april 2022 till oktober 2023 i samma diagram

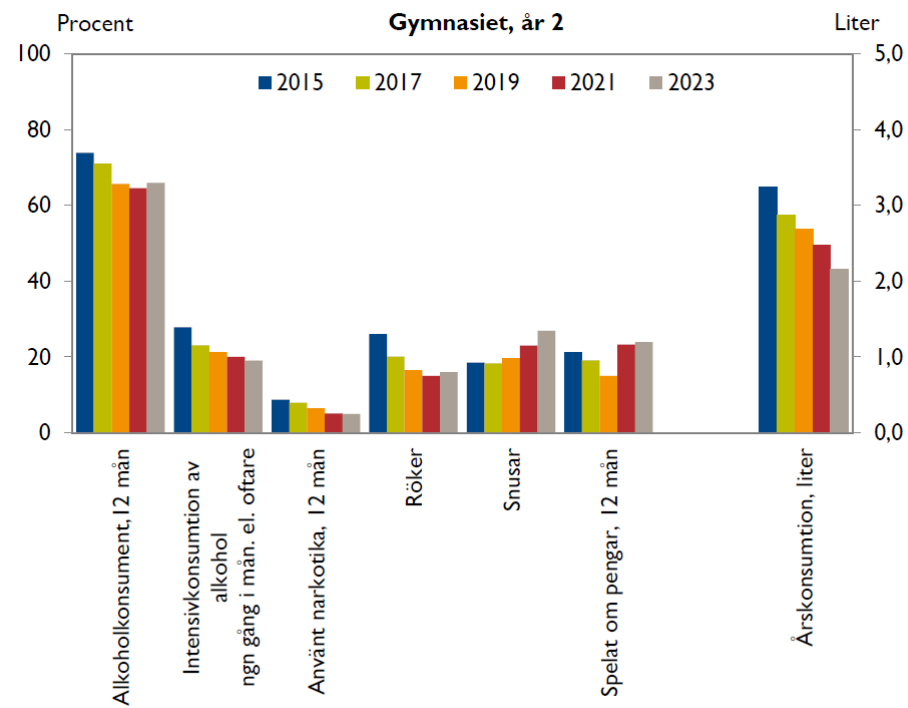
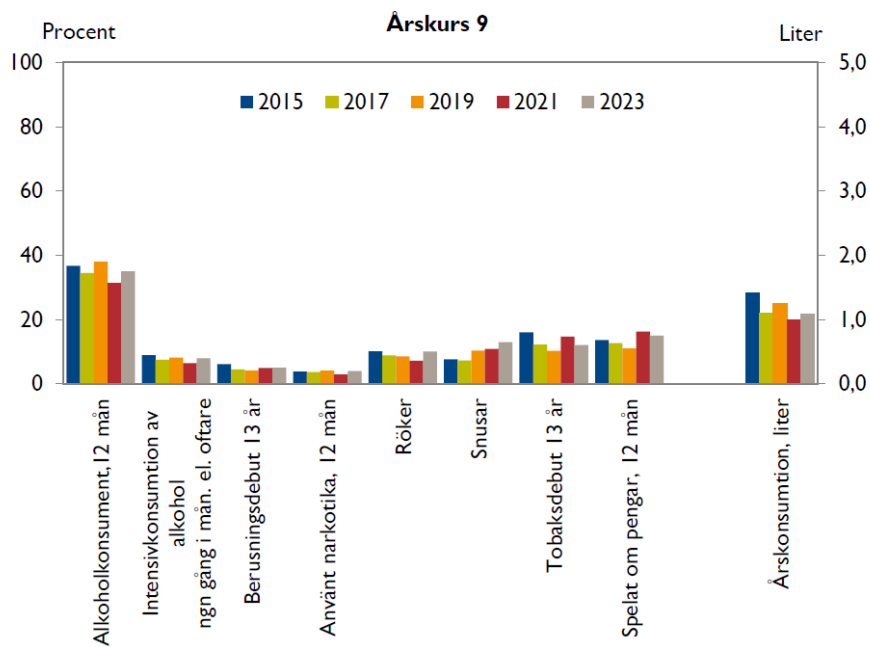
CAN:s nationella skolundersökning 2023

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) genomför riksrepresentativa undersökningar om erfarenheter av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar (ANDTS) bland elever i årskurs 9 och gymnasiet år 2. Undersökningen belyser bland annat utvecklingen av erfarenheter av ANDTS bland elever och kan på så vis se eventuella trender/mönster mellan exempelvis kön och ålder.

Resultatet som presenteras nedan innefattar Västernorrland. Överlag har det inte återfunnits någon evidens för att länets kommuner skulle skilja sig åt i prevalens eller incidens, varför resultatet avseende länet approximativt kan antas gälla även i Timrå.

I flertalet mått noteras en minskning medan en tydlig trendökning innefattar snus användningen, där det vita snuset blivit allt vanligare. Enligt CAN:s nationella undersökning är flickor den grupp som har den mest markanta ökningen. Andelen alkoholkonsumenter och årskonsumtionen av alkohol har emellertid minskat sedan 2019 i Västernorrland. Bland alkoholmåtten intensivkonsumenter och berusningsdebutanter har andelen legat ganska stabilt sedan 2015. Vidare kan det i senaste CAN-undersökningen noteras att det tycks vara lite mindre vanligt med användning av lustgas i berusningssyfte i Västernorrland än vad det är i övriga Sverige.

Utveckling av ANTS-erfarenhet i årskurs 9 respektive årkurs 2 i gymnasiet, i Västernorrland (CAN, 2023)

6. Samverkan i trygghetsfrågor

Nattvandringar (IOP Timrå IK – Timrå kommun)

I Timrå Kommun har det under en tid varit många ungdomsträffar med bilburen ungdom. Dessa träffar medför ibland otrygghet innefattande skadegörelse. Vissa platser har pekats ut som särskilt utsatta. Med ett idéburet partnerskap (IOP) som samverkansform är det möjligt att hitta en annan väg att utföra nattvandring/trygghetsvandring än de traditionella samverkansformerna: frivillighet från föräldrar och vårdnadshavare, som ofta är säsongbetonad. I kommunen finns Timrå IK, som är den största idrottsföreningen. De fick således uppdraget att samordna föreningarna i kommunen när det gäller att utföra nattvandring/trygghetsvandring i samhället.

Nattvandrarerna får efter varje pass fylla i en enkät om deras upplevelser av kvällen, varpå bland annat följande upplevelser framkommit. Majoriteten av ungdomarna som de vuxna träffat har inte upplevts påverkade av alkohol eller narkotika, även om det har inträffat tillfällen då nattvandrarerna stött på berusade ungdomar. Det är ovanligt att nattvandrarerna behöver uppsöka polis, ”fältare” eller annan relevant instans. Omkring 90 procent av nattvandrarerna har inte upplevt att det varit oroligt eller allmänt stökigt där dom vandrat, och samtliga nattvandrare har upplevt att det varit mycket tryggt alternativt ganska tryggt under sina pass.

I årsrapporten för 2023 framkommer det sammantaget att nattvandrarerna i stor utsträckning har rapporterat att de känt sig trygga när de har vandrat, samtidigt som det även framkommit indikationer på att man kanske inte har vandrat i områden som känts mer otrygga på grund av osäkerhet.

Lokala samverkansforum

I Timrå kommun finns olika forum för såväl intern- och extern samverkan i trygghetsfrågor. Ett av dessa är Rådet för trygghet och hälsa, som är ett tvärasektoriellt samverkansforum som bidrar till att skapa ett samlat folkhälso- och brottsförebyggande arbete för goda och trygga livsmiljöer i Timrå. Rådet är ett rådgivande organ utan beslutanderätt underställt Kommunstyrelsen.

Rådet för Trygghet och hälsa tog den 20 november 2019 beslut att skapa en arbetsgrupp som skulle arbeta fram en lokal lägesbild och analys i enlighet med handboken Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete. Utifrån lägesbilden sammanställdes de olika problemen som hade framkommit, för att på så sätt få en gemensam lägesbild. Det var fem problemområden som identifierades:

- Bilburen ungdom (buskörning, fylla, skadegörelse, oro/irritation)
- Narkotikaförsäljning från lägenheter
- Våld i hemmet
- Unga med missbruk
- Illegal butiksverksamhet

Ett annat forum för i trygghetsfrågor är den lokala operativa samverkansgrupp som träffas regelbundet för avstämningar kring eventuella incidenter och kommande event. Representanter återfinns från såväl skolan, polisen, socialtjänsten m.fl. Ett återkommande område i dessa möten är fortkörning och buskörning av både vanliga bilar och A-traktorer/mopedbilar efter gator och vid olika samlingsplatser. Detta framkom även som ett problem i en digital medborgardialog från 2022. Andra återkommande teman är droganvändning och skadegörelse. Samverkansgruppen fokuserar i otrygghet som sker i den offentliga miljön och är en bra temperaturmätning med underlag för snabba åtgärder och samverkan.

7. Reflektioner kring lägesbilden

Aktuell lägesbild är den första som upprättats i Timrå kommun sedan lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete trädde i kraft den 1 juli 2023. För framtida lägesbilder skulle en fördjupning kring våld i nära relation samt bedrägeri kunna bidra till en tydligare helhetsbild, exempelvis genom kompletterande trygghetsundersökningar. Inom ANDTS-området innefattar aktuell lägesbild inte doping, vilket emellertid kommer börja analyseras i avloppsvattenproverna från och med år 2024. En annan begränsning är att aktuell lägesbild inte innefattar något särskilt underlag avseende brott mot särskilt utsatta/sårbara brottsoffer. Särskilt sårbara brottsoffer beskrivs av Brottsofferjouren (u.å) som personer som är beroende av människor i sin närhet eller av gärningspersonen där brottsutsattheten tenderar att bli en bisak och där fokus istället hamnar på faktorer som exempelvis funktionsnedsättning, ålder eller missbruk.

Det finns trygghetsfrågor som tycks vara återkommande i forum såsom medborgardialoger, lägesbilder och lokala samverkansforum i Timrå. Motorburen ungdom/trafik är ett av dessa områden, som även är inkluderat i samverkansöverenskommelsen mellan Polisen och Timrå kommun för perioden 2023 – 2026. Narkotikaanvändning är också ett område som är återkommande i trygghetsforum. Vidare är Timrå en kommun där med stora möjligheter utifrån pågående och kommande investeringar de kommande åren. För att förvalta dessa möjligheter på bästa sätt krävs omfattande riskbedömning och samverkan. Svenskt Näringsliv (2024) belyser hur stora investeringar medför risker såsom svart arbetskraft, stölder, människohandel, välfärdsbrottslighet m.m. ”Kostnaderna för ekonomisk brottslighet i samband med arbetslivskriminalitet växer för varje år och uppskattas kosta samhället 120 - 150 miljarder per år. Investeringarna kopplat till samhällsomvandlingen i Norrland uppskattas till cirka 1 500 miljarder kronor under kommande 20 år. Det innebär en stor ny marknad som riskerar att attrahera kriminella element som vill komma åt en del av den kakan”.

Lägesbilden är sammanställd av brottsförebyggande samordnare Olivia Lindqvist, olivia.lindqvist@timra.se

8. Referenser

ANDTS-undersökning i Region Västernorrland Årskurs 9 och gymnasiets år 2 2023

Uppdragsundersökning nr 71. Louise Selling.

Brottsofferjouren (u.å). Särskilt sårbara.

<https://www.brottsofferjouren.se/brottsofferstod/sarskilt-sarbara/> [2024-03-06]

Brå (2000). Brotts på karta. Rapport 2000:14. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brå (2020), Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete, 3 uppl. Stockholm:

Brottsförebyggande rådet.

Brå (2023). Om Brottstatistiken. <https://bra.se/statistik/om-brottsstatistiken.html>

[2024-03-04]

Gillander Gådin, K., Dahlström, A. & Dahlqvist, H. (2024). *Ungas psykiska hälsa och utsatthet för våld och trakasserier. Rapport från en enkätstudie till elever i årskurs nio i Västernorrland*. Mittuniversitetet i samarbete med Region Västernorrland och Länsstyrelsen Västernorrland.

Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK (2023). Våld i nära relationer.

<https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/vald-i-nara-relationer/> [2024-03-06]

SOU 2021:49. *Kommuner mot brott*. Stockholm: Statens offentliga utredningar.

Svenskt Näringslivs företagarpanel Q2 2023

Svenskt Näringsliv (2024). Hur kan brottslighet som följd av stora investeringar

motverkas? https://www.svensktnaringsliv.se/regioner/vasternorrland/hur-kan-brottslighet-som-en-foljd-av-stora-investeringar-motverka_1207642.html [2024-03-04]

Årsrapport - Uppföljning av IoP Timrå IK och Timrå kommun. Uppföljning av avtalet 2023-11-22.